

κοινούσουλευτική βήματα· καθὼς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας ἡ ἀκανθασία δείχνεται ζωηρότερα, ἀπὸ παντοῦ ἀλλοῦ, στὴ ζωτικὴν ἀκαλλιέργητη λαϊκὴ γλῶσσα. Σὲν ἄνχαρχη τοῦ μηνημεῖο, σύμμετρα καὶ αὐστηρὰ σχεδιασμένο, τετράγυνο χτίριο ἀτέλειωτο ἀκόμα, ἀστόλιστο, ἀσκέπαστο, πάντα μεγαλόπρεπο μῆς παρουσιάζεται τὸ ἔργο τοῦ Πολίτη ἀπάνου στὶς Παροιμίες, ἀπάνου στὶς Θρησκευτικὲς Ἰδέες (δοξασίες, πρόληψες, συνήθειες), τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὴν καθαυτὸν ἐπιστημονικὴ ἄξια τοῦ ἔργου τούτου, βραβίνει πολὺ στὴ δική μας ἐκτίμησην ἡ μεγάλη ἐπιφροὴ τοῦ ἔργου—μέρα μὲ τὴν μέρα πιὸ πολὺ—στὴν ἀνάπτυξην τῆς νέας μας σκέψης, τέχνης, καὶ γλώσσας. Μελετώντας τὶς Παροιμίες δὲ νέοι· τεχνίτης τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου θὰ δυναμώσῃ τὴν καλλιέργεια τῆς γλώσσας του, καὶ πολὺ θὰ βοηθηθῇ ἀπὸ καίνες καὶ στὸ δέσμῳ καὶ στὸ λύγισμα καὶ στὸ γυάλισμα καὶ στὸ στόλισμα τοῦ σὶ πολλὰ στενοχωρημένου ἥκομυς ἑωμάχου μας λόγου· καὶ θὰ συντρεχτῇ ἀκόμα, γιὰ νῦνθρη, τὸ γληγορώτερο, μιὰ περπατησιά λογοτεχνική, πιὸ πολὺ ἀλεύτερη ἀπὸ τὴν ἐπιφροὴ τῆς καθαρεύουσας, (ποὺ γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμα, φυσικώτατα, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὑπάρχῃ, ὅπως ὅπως), καὶ πιὸ πολὺ φερμένη πρὸς τὴν διοικητικὴν γλωσσικὴν πηγὴν, τὸ βγαλμένη ἀπὸ μέσον ἀπὸ τὰ ἰθνικὰ σπλάχνα. 'Ο ποιητὴς ἀπὸ τὶς δημοτικὲς παράδοσες θὰ πάρῃ τάναγκαιότατα ὑλικὰ γιὰ τὸ χτίσιμο τῶν παλαιῶν του ἢ γιὰ τῶν περιβολιῶν του τὸ φύτευμα· ρυθμοὺς καὶ ἥρωες καὶ φυγὴς καὶ παθητικὸν καὶ καθετικὸν καὶ ἀνθρώπινον καὶ ἀνθρώπινην γλωσσικὴν παίρνουν τῆς ψυχῆς του, βοηθημένοι ἀπὸ τὸ γνώρισμα καὶ ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν μηνημάτων του. Πολύτιμα μποροῦν νὰ φανοῦν ἑτοῦτα καὶ στὸν ἴστοριογράφο γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀσφαλισμένα καὶ γιὰ νὰ ξεδιαλύσῃ χαραχτήρες καὶ προβλήματα τῆς ἰθνικῆς ἴστορίας. Κι διὰ ποτὲ ἀνθίσῃ καὶ σ' ἵματς ἰδῶ νεοελληνικὴ φιλοσοφία,—γιατὶ καὶ ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι μονάχα μαθηματικὴ γιὰ τὸ σκολεῖο· στὴ ζωὴ φυτρώνει καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιο τρέφεται, σὰν τὴν ποιησην καὶ σὰν τὴν τέχνη, καὶ στὸ σκολεῖο γερέοκομιέται μόνον—ὅταν ἀνθίσῃ ἡ ἰδῶ φιλοσοφία, διόλου παράξενο δὲ θὰ εἶναι ἐν ἡ φιλοσοφικὴ θεωρίᾳ καὶ σύνθετη βρεθῆ ἀκούμπισμένη καὶ στὴ νεοελληνικὴ μυθολογίᾳ, καθὼς ἀργάζεται νὰ μένει τὴν παραστήσῃ δὲ Πολίτης.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

PAUL VERLAINE GREEN

Καρπούς, λουλούδια σοῦ ἔφερα καὶ φύλλα καὶ κλαδιά
Καὶ τὴν καρδιά μου ποὺ γὰρ σὲ μόνο γὰρ σὲ κευτάει,
Μὴ τὴν ξεκίσῃς μὲ τὰ δυό σου χεριά τὰ λευκά,
Γλυκό, σὲ δριψφα μότια σου τὸ μικρὸ δῶρο ἀς πάρ.

Ἐρχομαι ἀκόμα ὀλόσκεπτος ἀπὸ τὴν κρύνη δροσιά,
Στὸ μέτωπό μου δὲ ἄνεμος ποὺ θὰ τὴν ξεπαράσῃ,
Ο κόπος μου στὰ πέδια σου σάσσου νὰ ξαποστάσῃ,
Νὰ δινειστῇ γλυκὲς στιγμὲς ποὺ δίνουν ἀναποτί.

Κι' ἀφετε στὸ πιὸν τὸν κόρφο σου νὰ γύρῃ τὸ κεφάλι,
Οποῦ ἔχει ἀκόμα τὸν θερμὸν φιλιστὸν σου τὸν ἀχό,
Καὶ τὴν γαλήνη του νὰ βρῇ ἀπὸ τὴν ἀνεμοκάλη,
Κ' ἔγω, σὰν ἀναπαύσαι, μέγα νὰ κοιμηθῶ.

Μετάφρ. ΜΗΤΣΗ ΚΑΛΑΜΑ

Η ΛΑΞΗΜΗ*

— Λαξμή μου, τὴν ψυχή σου διάβασα στὰ μάτια σου. Τὸ βάθος της φαντάστηκα τ' ἀτέλειωτο. Γιὰ τὴν ψυχή σου μίλησε μου. "Ἄσε τὸ φῶς της τ' ἀφτονο καὶ στὸ δικό μου εἶναι ν' ἀχτινοβολήσει κ' ἔτοι νὰ διώξει τὴν καταχνιὰ τὴν σκοτεινὴν ποὺ μὲ σκεπάζει. 'Ωκεανὸς ἀπέραντος μὲ τριγυρίζει. 'Αφησα πίσω τὸ φιλόξενο τὸ ἀκρογιάλι καὶ νέα γῆ γυρεύω. Καὶ ταξιδεύω θαλασσοδαρμένος σὲ κύματα πάνω φουρτουνασμένα, μὰ τὴν νέα γῆ δὲ βρίσκω καὶ τὸ πλάνεμα ἔακολουθεῖ χωρὶς ἀνάπταψη, χωρὶς τέλος. 'Άδυντα νὰ παρατήσω τὸν πόρο μου, κι ἀδύντεται τ' ἀληθεύει του . . . . . Τὸ πράτινο χροντάρει γύρω μας, τὰ λούλουδα, τὰ δέντρα, δὲ γαλάζιος σύρανός, τι εἶναι; ἔπατη; φέμα; φαντασιά; Τὰ μάτια μας; τ' αὐτά μας; δλ' ἡ γρίπητη μας; "Ο, τις σκέπτεσαι καὶ κάνεις φεύτικο κι αὐτό, ἀφοῦ οἱ αἰτησές μας φεύτικες; Κ' ἡ ὑπαρξή μας, φεύτικη κι αὐτή; Ποῦ σταματᾷ ἡ φεύτική καὶ ποῦ ἀρχίζει ἡ ἀληθεύει; 'Αγάπη μου, γιὰ τὴν ψυχή σου μίλησε μου.

— Γιὰ τὴν ψυχή μου, γιὰ τὸ Πάρα-Βράχυμα (**) τῆς ψυχῆς μου τὴν πηγὴν τὴν δυούσιο. "Η Σληνὴ μὲ τὰ πτύχια της σκλάβη τὴν ἔρμη τὴν ψυχή κρατᾷ, μὰ τὰ φτερά τ' ἀδύντατα θὰ δυναμώσουνε μιὰ μέρα, κ' ἡ ἀλυσσοδία τῆς σκλαβίας θὰ πέσει. 'Ο δρόμος δικοτεινὸς θὰ φωτιστεῖ μὲ μιὰς. Τὸ φῶς τοῦ Πάρα-Βράχυμα, φάρος λαμπτερός, στὸ θαλασσοδαρμένο τὸ οχράβι τὸ σωτήριο θὰ δεῖξει τὸ λιμάνι. Καὶ ἡ ψυχὴ φτάνοντας τῆς μετεμψύχωσης τὸ πάνω πάνω σκαλοπάτια θὰ νοιᾶσει τ' δυούσιο. Τὰ ὑλικὰ τὰ πάθη, ἀγάπες, λύπες καὶ χαρές, δὲν τηνὲ δέργουν πιὰ καὶ διθυητὸς στὸ οὐράνιο βιβισμένος τ' ὄντερο του βλέπει τότες τ' ὄντερο πραγματικότητα νὰ γένει. Κι ἀρχίζει τὸ Νιόβανα. Τὸ μέρος ἔνα γένεται μὲ τ' δλον' κ' ἡ ψυχὴ ρουφίεται ἀπὸ τὸ ὕψιστο τὸ ὄντο, τὴν πρώτην πηγὴν.

Σώπασε ἡ Λαξμή. Ή φλόγα τῆς ματιάς της ἔσθυσε καὶ σούρωσεν παραπονητικὰ τὰ χείλια τὰ περήφανα ποὺ, ἀντίλασε: τῆς καρδιᾶς της, μουρμούρισαν. «Κ' ἡ μερικὴ ἀγάπη χάνεται μὲ τὴν ἀτομικότητα»

IV

Γιομάτη εἴταις ἡ φωλιά μας λούλουδα κάθε χρωματικά, μικρὰ ἡ γιγαντένια, κάθε μυρωδικά, σπαρμένα δῶ καὶ κεῖ.

Μπροστά στὸ εἶδωλο τοῦ Κρίσνα μέσα ἀπὸ ἀσημένιο θυμιατήριο ἀνέβαινε διμοκαμυράδατος δικαπνός τοῦ λιβανοῦ. Θυσία πρόσφερε ἡ Λαξμή τὸ βράδιο κεῖνο.

Πέρα στὸ βασίλεμα, πίσω ἀπὸ τοῦ ναοῦ τὸ περιβόλι, ἔγερνε δὲ Ἡλιος. Όλόρθη λουσμένη ἀπὸ τὶς μενεχεδιές ἀχτιδεῖς, ἔψελνε ἡ χορεύτρα.

«Παντοδύναμε. 'Ο Βράχυμας είσαι τὴν Αὔγη σὰ προδοκόκκινος σηκώνεσαι, δὲ Σίβας σὰ φλογισμένος θρητάνεις στὰ μέσα τ' οὐρανοῦ, καὶ δὲ μεγάλος δὲ Βιντοῦ δταν τὴν κεφαλή σου τὴν βασιλική στὴ Δύση πέρα γέρνεις.

«Ἐσύ, τὸ ἀνεχτήμητο δικαίωνται είσαι τοῦ αἰθέρα, ἐσύ, δὲ θασιλιάς τῆς μέρας, τὸ μάτια διλαχεροῦ κόσμου. 'Εσύ, τοῦ χρόνου τὸ ἀλαζεύτο τὸ μέτρο, καὶ δὲ ἀρχοντας τῶν πλανητῶν. Κύριε, ποὺ λυπάσταις καὶ σχωρᾶς έσους ἀληθινά σὲ σέβουνται καὶ σὲ παρακαλοῦν, ποὺ διώχνεις τὴν νυχτιὰ τῆς ἀμαρ-

τίας, ἐσένα ταπεινὰ καὶ τρέμοντας παρακαλῶ καὶ πτῖς δικές μου νὰ σχωρέσεις ἀνομίες».

Αὐτὰ εἴπε καὶ γυνώντας ἐπλεξεις στεφάνια τρία. Τὸ ἔνα γύρω ἔβαλε στὸ μέτωπο τοῦ Κρίσνα, τὸ ἔβαλο στὸ δικό μου καὶ ζεπλέκοντας τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά της στεφάνωσε μὲ τὸ τρίτο τὸ δικό της κεφαλαῖ.

Οι τελευταῖς οἱ ἀχτιδεῖς σύσσαν καὶ τὰ φωνάρια τοῦ παλιοῦ καρποῦ σμίκαν τὸ φῶς τους τὸ χρωματιστὸ μὲ τὴν φωλιὰ; τὸ πορτοκαλλί τὸ χρῶμα. 'Η μυστικὰ ἡ ώρα ἔτοπας, κ' οἱ προσινάδες γύρω μῆκος ἀνατριχιάσανε σὰν ἐπεσε δικαστής της φάνηκε γδυμάνη, τριγυρισμένη ἀπὸ τοὺς γαλάζιους τοὺς καπνοὺς τοῦ λιβανοῦ.

Καὶ χρήσεις δὲ χορὸς τοῦ Κρίσνα, δὲ χορὸς ποὺ ξείστοροῦσε τὰ παιχνίδια τοῦ Θεοῦ μὲ τὶς ἀγαπημένες βοσκοποῦλες του πάνω στὶς φεγγαρολουσμένες πρασινάδες, δὲ χορὸς ποὺ λίγο λίγο ἀνοίξει φτερά καὶ καὶ μπροστά μου χρήσεις νὰ ξεδιπλώνει τὴν γέννηση τῆς ντροπαλῆς καὶ ἔτελμης ἀγάπης, τοὺς πόθους ποὺ ξυπνοῦνε στ' ἀγκαλιασμα τὸ πιὸ σφιχτό.

Καὶ Κρίσνα τότες γένηκα ἐγὼ καὶ γύρισαν τὰ μάτια της σὲ μένα, τὰ μάτια της λιγανένα.

Τῆς ξνοιγα τὴν ἀγκαλιά μου ἐπ' τὴν προβοτικούς είμουνα γερμένος, μὲ καίνη σὰ δορκάδα ξέρευε πηδώντας μακρυά. Οἱ κίνησες σὲ λίγο χρήσαν νὰ γένουνται πιὸ σιγανές, κίνησες λάγνες, ἀπεργράφεταις, κι ὅταν τῆς ξνοιγα καὶ πάλε τὰ χέρια μου ποὺ τρέμανε σὲ φύλλα, μισοσηκώνοντάς με μὲ σύρεις στὸ πουπουλένιο τὸ ντρίβανι.

Μόλις τ' ἀγαλματένιο ἀσπλωτε κορμί της καὶ μὲ φωνὴ τῆς ξέφυγε, καὶ μὲ τὸ δάχτυλό της διέχυντας μὲ κατίτι μουρμούρισε: «Νά τοῦ παπά δικαίωνός». Καὶ εἶδα τότες μὲ τρομάρχη μου ἀπ' ἔνα μαξιλάρι κατώ νὰ γλυστρήσει φίδι φαρμακέρο καὶ νὰ ξαφανιστεῖ στὴ σκοτεινία.

— Λαξμή μου, μίλησε μου, ποὺ σὲ δάγκωσε, ἀσε με τὴν πληγή σου νὰ νοιαστῶ.

Χαρογελώντας μ' ἐδειξε τὰ μαργκοταρένια δύνατια της καὶ μ' εἴπε:

— Πούπετα, ψυχή μου, μὲ ἐλαγκάλιας μου, γιατὶ λιγνούμων ἀπὸ ἔρωτα.

Τὰ μάτια της ποτὲ δὲν ἐλαμψκν καθώς ἔκεινη τὴν στιγμή, κ' ἡ γλύκα δὲ τὸ στόμα της ποτὲ δὲν εἴταις πιὸ μεγάλη. Ξαναζεστάθη κ' ἡ καρδιά μου, μὲ ἔνα σκληρὸ διαφορετικό μοῦ ξαναπάγωσε τὸ αἷμα.

— Πεθαίνω, Σαχίμπ.

Τὸ δάχτυλά της πήγανε στὸ λαιμό της, κ' ἡ φλόγα τῆς ματιάς της χρήσεις νὰ τρεμοσύ

ρά, κ' είδα γάρκωση βρθειά τὰ ματοφύλλα της νά
βαράνει.

— Κονιάκ, γλήγορα κονιάκ.

— Μή, Σαχίμπ, σχι, πνίζε με καλύτερα μὲ μιᾶς
μὲ τὴν φυχή μου μὴν τηνὲ λερώσεις, σὲ τέτοια μά-
λιστα στιγμή.

— Σήκω, τὸ λοιπόν, σήκω χορεύοντας τὸ θά-
νατο νὰ πολεμήσεις, σήκω τοῦ λέγω, γήραψε τρελλὰ
δακτυονισμένα.

Θέέ μου τὶ χορός. . . .

Σπαραζούνταν ἡ καρδιά μου, μὰ εἴτε τὸ μόνο
γιατρικὲ ὡς νὰ ἔρθει δὲ γιατρός.

Μ' ἄγριες φωνές τὸ ναρκωμένο προσπαθώντας
νὰ ξυπνήσω τὸ μυαλό της, βῆμα πότε βῆμα ἀλύπη-
τη ἁκολουθώντας την, πηδήματα τὴν βίαζα τρελλὰ
νὰ κάμει. Σὰ βῶλος σωριάζονταν καθεὶ λίγο κατα-
γῆς, μὰ πάλε στὶς λυγισμένες γάμπες της τὴν ἐ-
στηνα, κι διοφερός χορός ξακολουθοῦσε, ὡς ποὺ σω-
ρίστηκε καὶ δίπλωσε στὰ πόδια μου κουβάρι.

— Σαχίμπ, ποῦ είσαι, δὲ σὲ ψλέπω, δὲ σὲ νο-
ώθω, Σαχίμπ μου, μὴ ξεγνάς, σὲ περιμένω.

Αὐτὴ εἶπε κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της γιὰ πάντα.
Πέφτοντας σιμά της καὶ σμίγοντας τὰ χείλια μου
μὲ τὰ δικά της, προσπαθοῦσα τὸ πονοξεσκισμένο τὸ
κορμί της νὰ ζεστάνω. Τοῦ ζητούσα νὰ μοῦ ξανα-
δώσει τὸ σφιγγαγκάλισμα τὸ περασμένο, νὰ μοῦ ξα-
ναγυρίσει τὰ περασμένα τὰ φίλια, μὲ σκοτεινὶς βα-
σιλεψε παντοῦ σὲ λίγο, κ' ἔνοιωσα νὰ κατρακυλῶ σ'
ἄθυσσο χωρὶς τέλος, σ' ἀτέλειωτο γκρεμνὸ, κ' ἔ-
νοιωσα πέτρες κοφτερὲς νὰ μπήγουνται στὶς σάρκες
μου.

Σὰν ἄνοιξα τὰ μάτια, ὅσω ἐλαμπεῖ μέρα. Κοντά
μου καθισμένος δὲ νατίθος δὲ γιατρός, ἔγερε στὸ στῆ-
θος τὸ κεφάλι, βαρύ ἀπὸ τὸν ὥπον.

Πίσω ἀπὸ τὸ καφανωτὸ τὸ περασμένο, πάνω στὸ
σοφά, διάκραινα τὸ παχυμένο τὸ κορμί.

Τὸ ἡλιόγερμα τὴν κουβαλήσαμε στοῦ ποταμοῦ
τὸν ὄχτο. Οἱ μενεζεδίες φλόγες τ' οὔρανοῦ ἀρχίσαν
νὰ σκουραίνουν. Τριγύρω σκόρπια βρίσκουνταν τὰ στο-
λίδια τῆς φωλιᾶς μας.

'Αρχίσαμε τὸ σωρό. Τὴν βάση χτίσαμε μὲ ξύλα,
καὶ πάνω ρίζαμε ὅλα τὰ συγύρια. Τὰ τραχεῖσκα
ἀ σκαλιστά, τὶς καρέκλες τὶς φιλιντσένες, τὶς
σταμνίσεις τοῦ Μπενάρεζ ποὺ ἀκόμα κρατούσαν τρι-
αντάρφυλλα πεθαμένα, τ' ἀρματα ὅλα, τὰ μπρού-
τζινα φανάρια καὶ τὰ λυχναράνια. Τὰ εἰδώλα, τὴν
μαύρη τὴν θεὰ Καλή, τὸν Κρίστα μὲ τὴ Ράντα του
σ' αἰώνιο σφιγγαγκάλισμα δεμένους. Τὶς κουζίνες
καὶ τὸ πορτοκαλλί χαλί, καὶ τὰ μεταξωτὰ τὰ μα-
ξιλάρια. Ιελευταῖο, πάνω πάνω βάλαμε τὸ πουκου-
λένιο τὸ ντιβάνι, καὶ πάνω του ξαπλώθηκε τὸ ξα-
κουστὴν χορεύτρα μὲ ἀνθούς στεφανωμένη.

Μὲ μάτια ζερά, ἀκούντος σὲ πέτρα, είδα τὶς
φλόγες νὰ γεννιοῦνται, νὰ μεγχλώνουν, νὰ τριγυρίζουν
τὸ σωρό, νὰ καταπίνουν ὅλα τὰ στολίδια καὶ τὸ με-
γάλο ἀνεγκάμητο μου θησαυρό.

Σκοτεινὰ τοῦ χώρου. Καβάλλα στ' ἀλογό μου
πίσω σφηνα τὴν χώρα τὴν νατίθηκη. Ιγνώντας καθεὶ
λίγο καὶ λιγάκι, ἔθεπα πέρα καὶ στοῦ ποταμοῦ τὸν
ὄχτο τὴν φωτιὰ νὰ ζεψυχῃ καὶ σιγαλά μουρμούριζα
τὰ λόγια της:

«Στὴν σάρκωση, τὴν ἀλληνὰ μὲ γείλια ἔτοιμα
ογιὰ φίλημα καινούριο θὰ σὲ περιμένω. Μαζὶ τῆς
εμετεμψύχωσης τὶς ἀλλαγὲς θὰ ζησούμε τὶς ζναρί-
οθυμητὲς, ώστου ἡ ἀγάπη μας νὰ μάς ἀνοίξει τὶς
»πόρτες τοῦ Συναργκα ὃπου δὲ Ιντράς βασιλεύει, δ
αθεὸς τοῦ οὐρανοῦ, τῶν κεραυνῶν καὶ τῶν ἀνέμων.
»Γλυκά ἔκει θὰ μείνουμε αἰώνες σφιγγαγκαλισμένοι.

Τηλασία—Μάρτιος 1908.

ΚΡΙΣΝΑ

ΚΑΛΙΡΡΟΗ ΑΔΑΜΙΔΟΥ

Ω ψυχή, τάληθινό
τραγούδε, ποὺ δὲν τοπά,
νάμε τα μὰ προσευχή
καὶ λάτρευε καὶ σᾶπα...

ΠΑΛΑΜΑΣ

Μακριά ἀπὸ τὸν Ίερὸ Βράχο, μακριά ἀπὸ τὴν
τρισαγαπημένη της πόλη, ἔγυρε βαρύθυμη καὶ χι-
λιοπονεμένη τὸ κεφάλι καὶ κομψήθηκε γλυκὲ τέμπορφο
τὸ κορίτσι, τὸ πεντάκαλο, τὸν ὥπο τοῦ θυνάτου,
τὸν ἀξύπνητο. Καὶ στὸ νησί τοῦ Γιαννίνου ἔκει
στὴ μαύρην Ἀχερούσια — ἔσβυσε μὲ τὰ πρῶτα ἀν-
θισματα τῆς "Ανοιξῆς μιὰ ζωὴ τρυφερὴ κι ἀγαπη-
μένη, ποὺ μόλις χρημογελοῦσε τὸ τέλειο τάνοιγμά
της, ζωὴ πλούσια ἀπὸ εὐγενικὰ αἰσθήματα, γιομάτη
ὄνειρα λευκὰ καὶ χρυσὲς ἐλπίδες. Καὶ μᾶς ἔφασαν
καθηρίοι οἱ ἀπόμενοι ἀντίλλαλοι τῶν θρήνων καὶ
τῶν μαρελογιῶν γύρο στὸ παρθενικὸ φέρετρο, καὶ
τάνελπιστο μαντάπτο τάκαιρου χαίρου μᾶς ζηνίζεν
ἀστείρευτες τὶς βρύσες τῶν ματιῶν.

Πάνε πολλὰ τώρα χρόνια — περισσότερα ἵσως ἀπὸ
δέκα — σταν ἐν τῷ ωραῖο δειλινύ, γιομάτο φῶς, σὲ κά-
πιο γιόρτιασμα μιᾶς φιλικῆς μας φαμίλλιας, εἰχα
τὴν εύτυχία νὰ γνωρίσω γιὰ πρώτη φορά τάτυχο τὸ
κορίτσι, ποὺ σύγκαιρα κλαίμε. Ήταν τότε μικρή,
πολὺ μικρή στὴν ἡλικία καὶ μόλις κεῖνες τὶς ημέρες
είχε κατεβῆ στὴν Αθήνα, ἐρχάμενη ἀπὸ τὴ λεβέν-
τικη πατρίδα της, τὴν "Ηπειρο, νανουρισμένη ἀπὸ
τὰ καλύτερα κι ἀγνότερα τραγούδια της. Κ' ἡταν
διπλὸ καμάρι, τῆς Ὄμορφιας καὶ τῆς Υγείας, τά-
δολο, τάπονήρευτο τὸ πλάσμα. 'Αδρή καὶ μεστω-
μένη, διόλευκη κ' εὐκίνητη, θύμιζε τὴν ἀερόπλαστη
σάρκα τοῦ κρίνου, ποὺ μεγαλώνει σιγά—σιγά μὲ τὸ
φίλημα τῆς ἀπολότερης αὔρας. Κατάμαυρα τὰ μαλ-
λιά της, ἔβενινα—μὲ μιὰ χωρίστρα τοῦ παλιοῦ και-
ροῦ—βρισκόσαντε σὲ τέλειαν ἀντίθεση πρὸς τὴ λευ-
κότητα τοῦ προσώπου, ἀντίθεση ποὺ γήτευε σὰν κάτι
διαλεχτὲς εἰκόνες τοῦ Λεονάρδου Da Vinci. Καὶ
τὰ κυματιστὰ της τὰ χείλη, τὰ σφιγτὰ καὶ ρόδινα,
πρόδιδαν ἔχι γυναικήσια περιπάθεια, ἀλλ' ἀντίκια
θέληση καὶ σύνωρα, θαρρῶ, τὸ πεῖσμα τῶν γενναίων,
τὸ ἀστάλευτο. Καὶ τὰ μάτια της; Θέέ μου τὶ μά-
τια! ποὺ πάντοτε θὰ μοῦ λάμπουν σὲ δίδυμα
άστρα. 'Ολόνοιχτα, κατάμαυρα καὶ τόσον ύγρα, ποὺ
φαινόσαντε πάντα σὰν δακρυσμένα ἀπὸ καπιώ μυ-
στικὸ παράπονο. Καὶ τὸ βλέμμα τους γλυκούσιωρο,
ήξεμο, διό γαλήνη, λέεις νὰ βυθίζοταν συχνά—αγγά-
σὲ μικρινά θαυμάτα δράματα καὶ σὲ γληγορεκίνητες
ὅπτασίες. Κ' ἡταν σεμνή μὲ τὴν πραγματικὴ σε-
μινότητα, θερμή, κ' εἰλακριής, περήφανη σὲ βασι-
λιστικά καὶ μεγαλύπρεπη σὲν παλιούλα Ταναγραία.

Συγκρατητὴ ἀνιστορῶ καὶ ἀναθυμοῦμαι: ἐπ' ἀκρη
σ' ἀκρη ζωηρότητα τὶς πρῶτες μας διμίλιες, ποὺ
λειθερόστομα ἀνταλλάξαμε οἱ δύο μας, ἀποσυμένοι:
σὲ μιὰν ἀπόμερη γωνιά τοῦ φιλικοῦ μας σαλλονιοῦ,
ἐνῶ εἰς ἄλλοι καλεσμένοι: εἰχαν ἀφοσιωθῆ στὰ κλω-
θυγυρίσματα καὶ στὴ ζάλη τοῦ χώρου. Κάθε λόγος
— ἀπὸ τότε ἀκόμα — ἔδειχγε σκέψη ἔνετη κ' εὐρύ-
χωρη καὶ μαρτυροῦσε παρατήρηση καλορυθμισμένη
καὶ τόσο βολιστική, ποὺ δὲν περιμένει: κανεὶς νά-
παντησηρης τοῦ Γκαϊτε καὶ τοῦ Σίλλερ, γιὰ τὸ Σο-
λωμό καὶ τὸν Παλαμᾶ, γιὰ τὴ μεγάλη τὴν Τέχνη,
γιὰ τὰ θεοτικὰ χρώματα καὶ γιὰ ἄλλα πολλὰ ἡλιο-

περίχυτα θραῖα. Καὶ τὰ ἔλεγε τὰ λόγια της μὲ
φωτεινὸν ἐνθουσιασμό, μὲ πεποίθηση καὶ θρησκευτικὴ
κατάνυξη καὶ μὲ τὸν ἔρωτα τῶν ὑπερόχων φύσεων.
Καὶ χαμηλώνοντας τὴν φωνή της μοῦ ξομολογήθη
διάπλατα τὰ μεγάλα ἰδινικά της πώς δὲ σκοπός:
της ἡτού νὰ ξακολουθήσῃ ἀνότερα φιλολογικὰ μα-
θήματα καὶ πώς ὄνειρεύεται: νὰ γίνῃ διαλεχτὴ τῆς
μούσας κ' ἕρεια στὸν Πλάτωνα τοῦ Αἰωνίου Κα-
λοῦ. Κι ἀρχίνητε χρέως νὰ μοῦ μιλῇ γιὰ τὴ Δόξα
καὶ τὴν Ἀθανασία, τάχυορο τὸ κορίτσι, ποὺ γλή-
γερα μᾶς ἀφησει γιὰ νὰ πεταξῇ στὸ ταξίδι ποὺ δὲν
ἔχει γυρισμό. Καὶ τὰ λόγια της ἡσαν σὰν ἀπαλλ
φιλήματα καὶ σὰν χαῖδια μουσικῆς, ποὺ παῖζε:
λογῆς — λογῆς λεπτὲς χρυσονίες καὶ γλυκοκελεχίδει
στὴν ἀκοή σου. Καὶ σὰν χωρίστηκε καὶ νέον τὸ βράδι,
θυμοῦμαι τὴν χαρὰ μου, τὸν ἐνθουσιασμό μου τὸν
ἄγριο, γιὰ τὴν καινούργια μου γνωριμία: μενολογοῦσα
στὸ δρόμο κ' ἔρουνα καθόλικα τρελλὰς καὶ προσπα-
θοῦσα νὰ μὴν ξεχάσω, νὰ μὴ μοῦ ξεφύγῃ τίποτες
ἀπὸ στοιχεῖα. Απὸ τότες λίγες, μὲ πολὺ λί-
γες καὶ μετρημένες, γνωριμίες μὲ συνάρπαξαν εὐτὺς
ἀπαρχῆς μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς δικῆς της γνωρι-
μάς.

Ως τόσο ξακολούθησε τὶς σπουδές της. Νύχτα
καὶ μέρα στὸ βιβλίο σκυρτή καὶ στὸν ἀγκαλιά τῆς
Τέχνης παραδομένη. Ριγνόταν πάντα δρυπτικὰ στὶς
ἀγαπημένες της δουλειές καὶ μ' ἐλη τὴν ἐνεργητι-
κότητα τῆς νεανικῆς της ζωῆς. Τίποτε δὲν τὴν στα-
ματοῦσε καὶ τίποτε δὲν τὴν φύσιζε. Σώνει μόνο νὰ
ποφάσῃε κάτι: καὶ σίγουρα τὸ κατώρθωνε καὶ το-
φερνει κινήσεις σὲ λαμπρότατο τέλος. Η στρατα-
ματοῦσα περίπατος της γραμμής κι διαμάρτυρα σπανιώτατα,
θαρρῶ, γιὰ μιὰ γυναίκα καὶ μάλιστα γυναίκα σμορφη
καὶ δεκάξημόλις χρονῶν.

Ἐπειτα ἀπολίγο γράφτηκε φοιτήτρια στὴ φιλο-
λογικὴ σκολὴ